

טיפ טיפה מקדש

אני לדודי ודודי לי

"ויעלו את ארון ה' ואת אהל מועד ואת כל כלי הקדש... ויבאו הכהנים את ארון ברית ה' אל מקומו אל דביר הבית אל קדש הקדשים" (מלכים א, ח) לפני כ-3500 שנה, למרגלות הר סיני, נבנו כלי בית המקדש לראשונה. 'מאת כל איש אשר ידבנו לבו'. מאז עברו הכלים מסע ארוך. שלושים ותשע שנות הנדודים במדבר, ימי המשכן בגלגל, בשילה, בנוב ובגבעון עד ששלמה המלך העלה אותם ברוב פאר אל המקדש. אך מאז נגנבו חלק מכלי המקדש, אחרים הוטמנו והוחבאו - מחכים לנו שנחשוף אותם מחדש. במהלך הדורות נעשו חיפושים רבים ומחקרים שונים לגילוי כלי המקדש האבודים, על ידי רבנים, ארכיאולוגים וסקרנים שונים- יהודים וכאלו שאינם. בכל שבוע ניגע בע"ה בסיפור אחר בנושא, לאו דווקא על פי הסדר הכרונולוגי, ומי יודע אולי בסוף נגלה את הכלים בעצמינו!

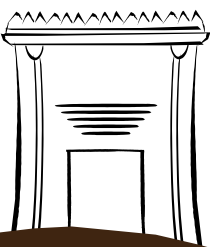
"הצפיה הפנימית לראות כהנים בעבודתם, לויים בדוכנם וישראל במעמדם, זהו היסוד הנושא של כל התחיה כולה, לכל סעיפיה, הקרובים והרחוקים. אם מבינים אנחנו או לא מבינים איך יתהוו הדברים הגדולים הללו - הכל אחד: מאמינים אנחנו שדבר אלוקינו יקום לעולם! וישראל הקם לתחיה, מלא כול הוא. מלא אור אמונה, גוי קדוש הוא, ולקודש קודשו ולהדרת תפארתו הוא נושא את נפשו, ובית המקדש יבנה והיכל יוסד, וכהנים ישוּבו לעבודתם ולויים לשירים ולזמרם, וישראל לנוויהם" (הרב קוק מתוך כרוז למען ישיבת 'תורת כהנים') גם אם אנחנו לא מבינים כיצד בדיוק יבנה המקדש, דבר אחד ברור - המקדש יבנה! הצפיה לראות את תחיית עם ישראל עיקרה היא להחזיר את מושא נפשו - את בניין המקדש ועבודתו!

"דרשוה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב" (ישעיה נ"ה, ו') ימי החופש ובין הזמנים תמו והנה א-לול כבר הגיע. אימרה המיוחסת לבעל התניא מלמדת אותנו שבחודש זה 'המלך בשדה'. "יובן על-פי משל למלך שקודם בואו לעיר יוצאין אנשי העיר לקראתו ומקבלין פניו בשדה, ואז רשאי ויכולים כל מי שרוצה לצאת להקביל פניו, והוא מקבל את כולם בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם... וכך העניין על דרך משל בחודש אלול יוצאין להקביל אור פניו יתברך בשדה..." (ליקוטי תורה לאדמו"ר הזקן פרשת ראה) כפי שיש זמנים בהם הקב"ה קרוב יותר אלינו, כך יש מקומות בהם 'המלך תמיד בשדה'. בהר המוריה. זאת אף בהעדר המקדש. יעקב אבינו מתפלל ב'מקום הזה' ומגלה שזהו "בית אלוקים וזה שער השמים". גם אביו, יצחק אבינו, בוחר להתפלל דווקא במקום המקדש- "ויצא יצחק לשוח בשדה". כאן המשמעות של 'שדה' כבר מקבלת משמעות אחרת. "אין שדה אלא בית המקדש".

"שיר השירים אשר לשלמה - השיר הזה נתעורר עליו שלמה המלך בשעה שנבנה בית המקדש... לא היתה שמחה גדולה כזו לפני הקדוש ברוך הוא מיום שנברא העולם... אותה שעה פתחו העליונים והתחתונים ואמרו שירה, והינו, שיר השירים... ששירים לקדוש ברוך הוא." שיר השירים נכתב ביום חנוכת המקדש, והוא מכונה 'קודש הקדשים' רק עם בניין המקדש החלה השירה האמיתית בעולמות העליונים. "אין כל העולם כלו כדאי כיום שנתן בו שיר השירים לישראל, שכל הכתובים קדש, ושיר השירים קדש קדשים" (מסכת ידעים, פרק ג'). והרי היה ראוי לומר: אין העולם כולו כדאי כיום שנבנה בו בית המקדש? אלא ששירת שירת השירים ביום הזה מלמדת אותנו מה היתה המטרה האמיתית של בניין בית המקדש. קרבת אלוקים במדרגה הגבוהה ביותר.

טיפ טיפה מקדש אני לדודי ודודי לי

- **"הכרובים זכר ונקבה היו, להודיע כמה ישראל חביבין לפני הקב"ה כחיבת זכר ונקבה... כי היו הכרובים כצורה הזו למשל נמרץ להעיד על הפלגת הדבקות שבין הקב"ה לישראל בלא שום אמצעי, כי הוא יתעלה בדד ינחנו לישראל ואין עמו אל נכר כשאר העובדי כוכבים אשר חלק להם שרים של מעלה" (רבינו בחיי על שמות כ"ה)** כעם סגולה זכינו בקשר הקרוב ביותר אל הקב"ה. בעוד שהקשר של הקב"ה עם שאר העמים נעשה באמצעות מלאכי השרת. הקשר של הקב"ה איתנו הוא כקשר של זכר ונקבה, קשר ישיר וללא שום תיווך. גם בפועל דבר ה' היה יוצא מבין שני הכרובים "וַדְבַרְתִּי אֶתְךָ מֵעַל הַכַּפֹּרֶת מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרֻבִים אֲשֶׁר עַל אֲרֹן הָעֵדֻת". (שמות כ"ה)
- **"אמר רב קטינא בשעה שהיו ישראל עולין לרגל מגללין להם את הפרוכת ומראין להם את הכרובים שהיו מעורים זה בזה, ואומרים להן ראו חיבתכם לפני המקום כחיבת זכר ונקבה" (יומא נד/א)** בשלושת הרגלים היו מוציאים את כלי המקדש אל העזרה בכדי שכל העם יוכל להתפעל מכלי המקדש. את ארון הברית היו משאירים בקודש הקדשים ופותחים את הפרוכת. אולם כיצד הראו את ארון הקדש לזרים? הרי בשעת נסיעת הכלים במדבר היה אסור לראותם. "וְכִלָּה אֶהְרֵן וּבְנָיו לְכַסֵּת אֶת הַקֹּדֶשׁ וְאֶת כָּל כְּלֵי הַקֹּדֶשׁ בְּנִסְעֵה הַמַּחֲנֶה... וְלֹא יִגְעוּ אֶל הַקֹּדֶשׁ וְמִתּוֹ" (במדבר ד)
- **"אמר רב נחמן: משל לכלה כל זמן שהיא בבית אביה צנועה מבעלה, כיון שבאתה לבית חמיה אינה צנועה מבעלה" (יומא נד/א)** כל זמן שעמ"י נדד במדבר והשראת השכינה לא היתה קבועה במקום מסוים, הקשר של עמ"י עם הקב"ה היה בבחינת קשר אירוסין. כשם שזוג מאורס עדין אסור אחד לשני והכלה עדין צנועה ומתביישת בפני החתן, כך עמ"י עוד לא יכל לראות את כלי המקדש. אולם מרגע שנבנה המקדש והפך הקשר לקשר נישואין, שבו הכלה מותרת לחתנה, הותר לעמ"י לראות את כלי המקדש.
- **"תלמוד לומר: ויארכו הבדים יכול יהו מקרעין בפרוכת ויוצאין. תלמוד לומר ולא יראו החוצה הא כיצד? דוחקין ובולטין ויוצאין בפרוכת ונראין כשני דדי אשה שנאמר צרור המר דודי לי בין שדי ילין אמר רב" (יומא נד, א)** בדי ארון הברית, מוטות נשיאת הארון, הציצו ובלטו מבעד לפרוכת בקודש הקדשים ונראו כדדי אישה. ככתוב בשיר השירים "דודי לי מבין שדי ילין". דהיינו השכינה שורה בין בדי ארון הקודש. הפסוק מתאר את האהבה העזה והנצחית בין הקב"ה לעמו, הבאה לידי ביטוי בקודש הקודשים. שם התבטא הקשר והחיבור לקב"ה בכרובים שהיו על ארון הברית, שבתוכו היו לוחות הברית. עליהם נאמר: "שְׁמָאלוֹ תַחַת לְרֵאשֵׁי וְיָמִינוֹ תַחְבֵּקְנִי" (שיר השירים ב) דרשו חז"ל: שְׁמָאלוֹ=לוחות ראשונים וְיָמִינוֹ=לוחות שניים.

טיפ טיפה מקדש

אני לדודי ודודי לי

- הנה זה עומד אחר כְּתִלְנוּ מְשִׁיחַ מִן הַחֲלָנוֹת מְצִיץ מִן הַחֲרָכִים** (שיר השירים ב) "שלפעמים משגיח בהשגחה גלוי שאנחנו רואים על ידי ניסים נגלים שהוא משגיח עלינו, ולפעמים מציץ מן החרכים היינו השגחה מסותרת... אם ה' בהיכל קדשו כנ"ל דהיינו שמראה אדנותו" (ספר ישמח משה)

במציאות היום כשאין בית המקדש, אנו נמצאים בהסתר פנים. הקב"ה 'מציץ מבין החרכים' באופן שהוא רואה אותנו אך אנחנו לא רואים אותו. על כן קשה לנו לפעמים לראות את השגחתו ולהרגיש את קרבתו. אך הקב"ה תמיד משגיח עלינו ושומר עלינו. לעומת זאת כשלעיתיד לבוא בית המקדש יבנה הקשר יהיה גלוי לעין וייעלמו כל הספקות.
- "בזמן הזה שאין בית המקדש קיים ואין לנו מזבח כפרה... התשובה מכפרת על כל העבירות" (הלכות תשובה לרמב"ם א').** בזמן שבית המקדש קיים התהליך הרגיל של 'חרטה, וידוי וקבלה לעתיד' אינו מספיק, אלא צריך גם להקריב קרבן. עניין הקרבנות תמוה, הרי ידוע כי התשובה מכפרת גם כשאין בית מקדש, מדוע כשיש מקדש צריך גם קרבנות? מתרץ הרב יוסף מטראני: "מצד היותו כמעט פנים נגד השכינה בהיותה גלויה ומפורסמת... דמיון העבד העובר על דברי האדון בפניו כי אין ספק שענשו גדול" (ספר בית אלקים) כלומר, כרגע אנחנו נמצאים במצב של הסתר פנים, ולכן טבעי יותר שנחטא. לעומת זאת כשבית המקדש קיים הוא משפיע עלינו ומקרב אותנו לריבונו של עולם. ככל שאנחנו יותר קרובים, ככל שמלכות ה' גלויה ומפורסמת בעולם, כך צריך יותר עזות פנים לצאת נגד ה' ולחטוא, ותהליך החזרה בתשובה משתנה בהתאם.
- "וְשָׁבַת עַד ה' אֱלֹקֶיךָ וְשָׁמַעְתָּ בְּקוֹלוֹ כְּכֹל אֲשֶׁר אֲנֹכִי מְצַוְךָ הַיּוֹם" (דברים ל')** למדנו שהחזרה בתשובה בזמן שהבית קיים מתקיימת דווקא במקדש. אך האם אין כאן 'קיצור דרך' - פשוט נביא קרבן ונתכפר? רבי נתן מבאר "מי שנעלם ממנו הדרך לעבודת ה'... צריך לעלות לבית המקדש ששם יושבים הכהנים והזקנים שהם כלל הצדיקי אמת... להורות להם דרך לעבודת ה'". במקדש ניתן להעמיק בשני שלבי תשובה: חרטה - ע"י שרואה את 'צדיקי האמת ומורי ההוראה' שלו. קבלה לעתיד - על ידי חינוך מגדולי הדור. גם היום כשאין מקדש, ניתן לחזור בתשובה, וכאשר אנחנו חוזרים בתשובה, אנו מקרבים את בא הגאולה: "אמר רבי יונתן גדולה תשובה שמביאה את הגאולה שנאמר ובא לציון גואל ולשבי פשע ביעקב מה טעם ובא לציון גואל? משום דשבי פשע ביעקב" (יומא פ"ו:)
- "וַיֹּדְבֵר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵּךְ רֹד כִּי שַׁחַת עִמָּךְ אֲשֶׁר הָעִלִית מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: וְעַתָּה הִנֵּיחָה לִי" (שמות ל"ב).** חז"ל מלמדים אותנו ש"כל מקום שנאמר לי - לעולמי עולמים" (תנחומא תצוה, י"ג). כך הקשר של הקב"ה עם בני ישראל הוא לעולמי עולמים - כִּי לִי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וכך גם כל פעם שאדם מקדש אישה - 'הרי את מקודשת לי'. לאחר חטא העגל הקב"ה רצה לפרק את קשר האירוסין 'הִנֵּיחָה לִי' ומשה רבנו שבר את הלוחות. אך עתה מגיע התיקון. בא' אלול עלה משה רבינו ל'לי' ימים אל הר סיני (לי= 40 יום). בסופם עם ישראל קיבל את הציווי "וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנֹתַי בְּתוֹכְכֶם". כאן התעלינו ממדרגת עבדים שהיינו במצרים, עברנו את שלב האירוסין והגענו לקשר הגדול ביותר, נישואין (אני לדודי ודודי לי). בימים אלו בהם כולנו שבים בתשובה. הבה נתקדם שלב אחד קדימה, ונבקש לדור עם הקב"ה, באהבה גמורה - "וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנֹתַי בְּתוֹכְכֶם". (ע"פ 'מגלה עמוקות' פ' בלק ומאמר של ר' צבי פנטון)

טיפ טיפה מקדש

אני לדודי ודודי לי

- **"שבתִי בבֵּית ה' כֹּל יְמֵי חַיֵּי לַחַזוֹת בְּנַעַם ה' וּלְבַקֵּר בְּהִיכְלוֹ". (תהילים כ"ז)** במזמור 'לדוד ה' אורי וישעי', שאנו אומרים בכל חודש אלול ועד שמיני עצרת, ישנה בקשה של דוד המלך - לכאורה בקשה ראויה. אך האם אין כאן בקשה אגואיסטית, רצון להתקרב אל ה' לטובתך האישית? הרמח"ל מבאר אחרת: "לא נוכל לומר שתהיה כונה זו רעה... אך הכונה האמתית המצויה בחסידים אשר טרחו והשתדלו להשיגה, הוא שיהיה האדם עובד רק למען אשר כבודו של האדון ברוך הוא יגדל וירבה... ומתאנח על כבודו של הקדוש ברוך הוא, ועל כבודן של ישראל כל ימיו, ומתאוה ומצר לכבוד ירושלים, ולכבוד בית המקדש... נמצאת למד, שזאת היא הכונה המעלה, שהיא רחוקה לגמרי מכל הנאת עצמו, ואינה אלא לכבודו של מקום ולקדוש שמו ויתברך" (מסילת ישרים י"ט).
- **אמר רבי עקיבא, אשריכם ישראל, לפני מי אתם מטהרין, ומי מטהר אתכם, אביכם שבשמים, שנאמר, (יחזקאל לו) וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם. ואומר, (ירמיה יז) מקוה ישראל ה' מה מקוה מטהר את הטמאים, אף הקדוש ברוך הוא מטהר את ישראל: (משנה מסכת יומא ח) בימים אלו אנו מטהרים במקווה הגדול בעולם- 'מקוה ישראל ה' '. הקב"ה ברחמיו מטהר אותנו גם ללא התעוררות מצדנו ואע"פ שאנו טמאים ואף מחללים את שם קדשו, בכל זאת- "וזרקתי עליכם מים טהורים". כלשקמי שבא ונכנס (מיוזמתו) תחת כנפי שכינתו יתברך, ומבקש את קרבת השכינה, הקב"ה חוסהו בצל כנפיו ומסייעו להטהר... "וה' יתברך ברחמיו יטהרנו מכל טומאתינו. ולבית קדשו יקבץ נפוצותינו. במהרה בימינו. אמן ואמן." (תוי"ט על מסכת יומא)**

